

Ehdotus Sukupuolentutkimus- Genusforskning- lehden vuoden 2022 artikkelipalkinnoksi

Marja Vehviläinen

Kiitän Sukupuolentutkimuksen seuran hallitusta luottamuksesta, ja ehdotan vuoden 2022 *Sukupuolentutkimus-Genusforskning*-lehden artikkelipalkintoa Keiju Vihreäsalon artikkelille ”Häpeä, objektivointi ja vastarinta synnytysväkivaltatarinoissa” (ilmes-tyi lehden Synnytysteemanumerossa 35:1, s. 4–20).¹

Sukupuolentutkimus-Genusforskning-lehdessä ilmestyi vuonna 2022 kolme numeroa, joista yksi oli orgaanisesti muodostunut Synnytysteemanumero (nro 1) ja yksi tuplanumero (nro 3–4). Näissä julkais-tiin yhteensä kahdeksan artikkelia, jotka kaikki ovat hyvin kiinnostavia. Jokaisessa numerossa on vähin-tään yksi erinomainen artikkeli, jolla on huomatta-vaan annettavaa sukupuolentutkimukselle ja joka ansaitsisi tulla palkituksi. Palkittavan artikkelin valinta ei ollut helppoa. Keiju Vihreäsalon artikkeli Synny-tysteemanumerossa valikoitui palkittavaksi, koska se sekä luo uudenlaista näkökulmaa suomalaiseen feministisen ja sukupuolentutkimuksen keskuste-luun ja aktivismiin että nivoo monipuolisesti yhteen feminististä tutkimusta pitkältä aikaväliltä.

Vihreäsalon artikkelissa analysoidaan sosiaali- sessa mediassa, #*MinäMyösSynnyttäjänä*-kampan- jassa (2019-) jaettuja synnytysväkivaltakokemuksia ja synnyttäjien kohtaamia synnytysneuvotus- tuutioiden kanssa sekä pohditaan kampanjan po-

tentiaalia muutoksen perustana. Kampanja ase- moidaan osaksi #meetoo-liikehdintää ja erityisesti 2000-luvun alusta alkanutta kansainvälistä synny- tysväkivaltaa vastustavaa liikettä, jonka tavoitteena on vahvistaa synnyttäjien autonomiaa ja itsemää- räämisoikeutta myös synnytyksen aikana; ”oikeut- ta synnyttää ilman psyykkistä ja fyysistä väkivaltaa”. Kampanjaan kirjoitetusta noin 200 (synnytysväki- valtaa nimeävästä) synnytyskokemuksesta 30 jul- kaistiin kirjoittajien suostumuksella kampanjan sivulla. Nämä subjektiivisiin kokemuksiin pohjau- tuvat, synnyttäjän itsemääräämisen rajoittamista kommentoivat kirjoitukset muodostavat artikke- lin empiirisen aineiston. Kirjoituksia analysoidaan narratiivisesti häpeätutkimuksen otteella kohden- taen analyysiä synnytysväkivallan rakenteeseen ja osallistuen feministiseen keskusteluun reproduk- tion hallinnasta osana sukupuolittuneita valtarakenteita. Artikkelissa osoitetaan esineellistämistä, itsemääräämisen rajoittamista, kehon leikkelyä ja raiskatuksi tuleminen kokemusta synnytyksenhoi- toinstituutioiden vuorovaikutuksessa ja alistavissa rakenteissa ja eritellään, ”miten pienet objektivoidut käytännöt pohjustavat tien äärimmäiselle synnytys- väkivaltakokemukselle”. Samalla etsitään mahdol- lisuutta muutokseen synnytyksenhoitokäytännöis-

¹ <https://journal.fi/sukupuolentutkimus/article/view/117074/69389>

sä ja myös lainsäädännössä ilmiöitä nimeämällä ja tunnistamalla.

Vihreäsalon artikkeli liikkuu yhdellä feministisen tutkimuksen vakiintuneista ydinalueista: sukupuolittuneen väkivallan kysymyksissä. Samalla se tuo suomalaisen tutkimuskeskusteluun aiemmin vähäiselle huomiolle jääneen synnytysväkivallan. Jo #MinäMyösSynnyttäjänä-kampanja toi näkyväksi ilmiötä, josta ei ole juuri keskusteltu Suomessa. Vihreäsalon artikkeli pureutuu ilmiöön tutkimuksen keinoin ja avaa synnytysväkivaltaa rakenteina, instituutioissa, samalla kun se lähtee liikkeelle synnyttäjien kirjoittamista kokemuksista feministisen tutkimuksen perinteitä kunnioittaen. Tuodaan yhtäältä näkyville nyky-yhteiskunnan synnytyskokemuksia ja erityisesti aiemmin Suomessa näkymättömäksi jääneitä kokemuksia ja havaintoja kärsimyksestä ja väkivallasta, häpeästä ja objektivoinnista, joille #meetoo on luonut tilaa. Toisaalta synnytysväkivallan kokemuksia puretaan luotaamalla monin tavoin tutkimuskeskustelujen pitkiin kaariin, muun muassa synnytyskeskustelun yhteyksiä feministisen reproduktiokeskustelun klassikoihin. Artikkelin erityisenä ansiona on feministisen keskustelun näkökulmasta tärkeän uuden ilmiön esille nostaminen feministisen tutkimuksen perintöä kunnioittaen ja sen historiallista muotoutumista avaten.

Artikkeli on myös puheenvuoro feministiseen aktivismiin, jota pidän tervetulleena *Sukupuolentutkimus-Genusforskning*-lehdessä. Artikkelin empiirinen aineisto on syntynyt osana synnytysväkivaltaa näkyväksi tekevää ja siihen muutosta hakevaa aktivismia, josta on keskusteltu myös muussa mediassa ja jota on tunnistettu jossain määrin myös synnytys- ja hoitoinstituutioissa. Artikkeli liittyy tätä aktivismia feministisen kamppailun perinteeseen, jossa nimeäminen ja tunnistaminen ovat poliittisia tekoja ja jossa nimeämistä ja tunnistamista joudutaan te-

kemään yhä uudelleen, ja se osallistuu nimeämisen politiikkaan analyysillaan. Synnytysväkivalta-koemuksien nimeäminen luo muutospainetta yhteiskunnan ja sen instituutioiden ja käytäntöihin.

Näen Vihreäsalon artikkelilla yhteyksiä myös Suomessa vuonna 2022 käytyyn laajempaan keskusteluun sukupuolittuneen väkivallan kokemuksista ja traumaista erilaisissa institutionaalisissa ja kulttuurissa yhteyksissä (esim. kouluinstituutiosta syntyvästä koulukiusaamisesta ks. Iida Rauman romaani *Hävitys. Tapauskertomus*, 2022; lapsena koettun seksuaalisen väkivallan traumasta konkreettisisa tiloissa ks. Susanna Hastin esikoisromaani *Ruumis/huoneet*, 2022). Vihreäsalon lisää synnytys- ja hoitoinstituutiota ja siellä syntyvät väkivallan kokemukset tähän tärkeään keskusteluun. Hän yhdistää taitavasti narratiiveja synnytysväkivallan kokemuksista analyysiin instituutioista sekä pitkän aikavälin feministiseen ja monipuoliseen teoreettiseen keskusteluun.

Helsingissä 25.3.2023

Marja Vehviläinen

FT, dosentti Marja Vehviläinen on eläkkeellä Tampereen yliopiston sukupuolentutkimuksen yliopistonlehtorin tehtävästä. Hän on tutkinut sukupuolta tieteen ja teknologian, instituutioiden sekä luontokulttuurien yhteydessä. Näillä alueilla hän on myös johtanut tutkimushankkeita sekä osallistunut useisiin pohjoismaisiin ja eurooppalaisiin tutkimusverkostoihin, viimeisimpänä pohjoismaiseen tutkimukseen: Beyond the Gender Paradox: Women's Careers in Technology-driven Research and Innovation in and outside of Academe (Nordforsk NCoE: 2017–2022).